VIIKONVAIHDE

HENGÄHDYSPAIKKA

Muulin selässä luostariin

Vietin 28 vuotta Kreikan luostarissa, joka sijaitsee Pindos-vuorilla Thessalian maakunnassa. Ensimmäisen kerran sinne mennessäni taitoin loppumatkan muulin selässä.

Oli talvi, tie oli kapea ja huono, joten muuli oli luotettavin kulkuneuvo. Vettä syöksyi ylhäältä tien poikki huimiin rotkoihin. Hengissä kuitenkin selvittiin!

Itse luostarista avautuu näköala alas tasangolle aina kaukaisuudessa kohoaviin vuorijonoihin saakka. Minusta tuli siellä vuoristolainen ensi silmäyksellä, niin suurenmoisia nuo näkymät olivat.

Luostarin alapuolella häämöttää Thessalian vilja-aitta: valtaisa vuorien ympäröimä täystasainen alue. Se on joskus ollut järvenpohjaa, minkä voi havaita vielä nytkin. Jossakin vaiheessa osa muinaisesta järvenrannasta murtui ja vesi valui Tempen solan kautta mereen.

Kukaan ihminen ei ollut vielä tapahtumaa todistamassa, korkeintaan joku neandertalilainen. Alueella on näet ikivanha luola, josta löydetyt luut joidenkin tutkijoiden mielestä kuuluvat juuri tälle nykyihmisen edeltäjälle.

Tasangon suurenmoisista viljelymahdollisuuksista huolimatta alue vaikutti ensi käynnilläni hyvin köyhältä ja takapajuiselta. Joku selitti minulle myöhemmin, että Kreikassa vallitsi tuohon aikaan maataloustuotteiden monopoli.

Oppimattomat viljelijät eivät osanneet vaatia kunnon hintoja tuotteistaan eivätkä etsiä vaihtoehtoja, vaan he suostuivat niihin hintoihin, joita heille tarjottiin. He olivat velkaisia jo ennen seuraavaa satoa.

Tämä kierre katkesi ja vieläpä diktaattorin kädellä: Papadopoulos antoi maanviljelijöiden velat anteeksi, niin että he pääsivät aloittamaan puhtaalta pöydältä. Kun lähes joka perheestä joku meni vielä Saksaan tuloja hankkimaan, ei ole ihme, että väki alkoi sekä valistua että vaurastua.

> Oikeusjuttu oli jo ovella, kun korkeimmat voimat puuttuivat asiaan.

Entisten hökkelien sijaan nousi vauhdilla uusia taloja kaikkine mukavuuksineen. Sirpit vaihtuivat leikkuupuimureihin.

Tällä hetkellä tasangolla ollaan taas huolissaan. Sen pinta on nimittäin alkanut laskeutua jopa 30 senttiä vuodessa. Taloihin on jo tullut repeämiä. Asiaa tutkitaan kiivaasti yhdessä kiinalaisten asiantuntijoiden kanssa.

Nykyisin tuolla hedelmällisellä alueella viljellään muutakin kuin vehnää, muun muassa meloneja ja hedelmiä. Myös luostarille, jossa olin, kuuluu sieltä peltoalueita.

Aikoinaan sisaret viettivät tasangolla parikin viikkoa sirpeillä vehnäsatoa korjaamassa ja yöpyivät teltassa pellon laitamilla.

Luostarille kuului myös toinen pelto-osuus, jonka kuitenkin yksi lähikylä oli kaapannut sinä aikana, kun luostari oli sisällissodan takia jäänyt tyhjilleen. Kun se alkoi jälleen toimia, vastatulleet sisaret saivat tietää pellosta ja vaativat sitä takaisin.

Oikeusjuttu oli jo ovella, kun korkeimmat voimat puuttuivat asiaan. Trombit saattavat Kreikassa iskeä kovankin helteen aikana, niin että maa on jääpaloista valkoisenaan.

Niinpä sitten tällainen trombi iski juuri ja vain siihen alueeseen, jonka tuo kylä oli luostarilta ryöstänyt. Juuri kypsyneet melonit menivät kaikki pilalle. Asiasta puhuttiin yleisesti. Väki veti johtopäätöksen, ettei luostarin kanssa pidä ryhtyä rettelöimään. Niinpä pelto saatiin takaisin ilman oikeudenkäyntiä.

NUNNA KRISTODULI

KANSAN SUUSTA

H Moilasena

Kun joku on H Moilasena, niin kehen Moilaseen silloin oikein viitataan? Entä kenen Turusen pyssy oli täynnä tai kenen Jokisen evää oikein levisivät?

Varmuudella ei tiedetä, keitä nämä henkilöt alkuaan olivat, mutta tarinoita voidaan kertoa.

Tämä Turusen juttuhan meni niin, että vuonna 1708 Lieksasta Venäjän puolelle ryöstöretkelle lähtenyt Turunen olisi tunkenut saalisrahoja pyssynpiippuun niin, ettei pyssyllä voinut ampua paluumatkalla kunnialaukausta.

Jokisen kerrotaan olleen sekatyömies Stadionin tornin työmaalla, missä hänen eväänsä putosivat yhdeksännestä kerroksesta. Joissakin versioissa Jokisen eväät leviävät Tottijärven tienhaaraan tai Tampereen asemalle. Jokisen lisäksi eväät levisivät ainakin Leppäseltä ja Hujaselta.

Voihan olla, että Jokinen eväskasseineen kuljeksi pitkin Suomea ja esiintyi eri paikoissa eri nimellä.

H Moilanen oli kuulemma saarijärveläinen maanviljelijä, jonka pellolle tippui säähavaintopallo 1950-luvulla. Kun häntä haastateltiin radioon, hän ei saanut hämmästykseltään sanaa suustaan.

Jo alkoi Lyyti kirjoittaa, sanotaan, kun homma alkaa luistaa. Sanonnan jatko on tuntemattomampi: kun sai oikean osoitteen. Tarinan mukaan Lyytin mies lähti Amerikkaan onnea etsimään. Vaimo ei voinut lähettää kirjettä ennen kuin sai mieheltä osoitteen.

TOPI LINJAMA

jatkoa edelliseltä sivulta

KARI SALONEN

Katarina ja Hanna-Kaisa hakevat elämälleen suuntaa Vamos-nuorten starttiryhmässä. He haluavat kumota ennakkoluuloja, joiden mukaan avun tarpeessa olevat nuoret olisivat kaikki yksinäisiä, eläisivät roskaruualla tai käyttäisivät päihteitä. Jotkut tarvitsevat vain hieman ohjausta oikealle polulle.

Vamos etsii kotiin juuttuneita nuoria

> Nuoria haetaan ihmisten ilmoille tietokoneen ja tuolin välistä. Kaksi kolmesta saa vuoden sisällä elämästään otteen.

Helsingin Diakonissalaitoksen nuorten palvelu Vamos käynnistettiin, kun huomattiin, että jokin musta aukko imee nuoria.

Eksyneitä lampaita alkoi löytyä tietokoneen äärestä ja sängystä. Sisälle lukittautuneet nuoret kärsivät ahdistuksesta, masennuksesta ja sosiaalisista peloista.

Sosiologian professorin **Juho Saaren** mukaan moni Vamos-nuori on törmännyt vaikeuksiin jo peruskoulussa. On ollut kiusaamista, erityisopetusta ja käyntejä kuraattorilla.

Useimmilla myös fyysinen terveys reistailee. Hampaat ovat huonot ja lihakset surkastuneet. On eletty pitsalla ja limsalla.

Päihteet eivät kuulu läheskään aina kuvioon.

Väärä alavalinta ahdisti

Katarina, 27, **Hanna-Kaisa**, 21, ja **Petri** (nimi muutettu), 25, käyvät arkisin Vamoksen starttiryhmässä Helsingin Hertoniemessä.

Hanna-Kaisan opinnot tyssäsivät keväällä masennukseen. Hän jäi kotiin murehtimaan muutamaksi kuukaudeksi, kunnes kaupungin terveysneuvontapuhelin ohjasi Vamokseen.

Starttiryhmässä Hanna-Kaisa tajusi sinnitelleensä väkisin opinnoissa, jotka eivät häntä kiinnosta.

Nyt haaveissa on työnhaku, vaikka epävarmuus tulevaisuudesta ahdistaa yhä.

”Työelämässä ei ole nykyään pysyvyyttä.”

Yhteiskunta luo paineita

Katarinalle Vamosta suositteli sairaanhoitaja.

”En tiedä, missä olisin, jos en olisi kuullut tästä”, hän huokaa höyryävä kahvikuppi kädessään.

Katarinalla on läheisiä ihmisiä, mutta hän ei ole halunnut kuormittaa heitä omilla ongelmillaan.

Katarinaa ahdistavat yhteiskunnan luomat paineet ja kilpailuasetelma opinnoissa ja töissä.

Paineista ja elämän vaikeista tapahtumista on seurannut psykiatrisia ongelmia ja unettomuutta.

”On vaikea hyväksyä, ettei pysty ja jaksa, vaikka kapasiteetti riittäisi.”

Seinä tuli vastaan

Pöydän ääressä istuu myös Petri, joka pitkän masennuksen, unettomuuden ja vaikeiden hoitokokemusten uuvuttamana hyppäsi parvekkeelta.

Jalat ovat ikuisesti rikki, mutta mieli on lähtenyt toipumaan ammattilaisten avulla.

Tänä syksynä Petri aloitti opiskelun yliopistossa.

Kolmikko pohtii yhdessä, miten kasvavat erot tuloissa ja koulutustasossa ajavat ihmisiä yhä eriarvoisempaan asemaan.

He toivovat hartaasti, että nuorille järjestetään apua jatkossakin.

Pöydän ääressä istuu selvästi fiksuja, herkkiä ihmisiä.

Rahoitusta leikataan

Vamos on yksi tehokkaimmista keinoista nostaa nuoria henkisestä suosta.

Tilastojen mukaan kaksi kolmesta Vamos-nuoresta alkaa opiskella tai työllistyy vuoden sisällä.

Viime vuonna palvelun kautta kulki 1 400 nuorta. Rahaa kului noin 1 700 euroa per autettava.

Hyvistä tuloksista huolimatta hallitus on päättänyt leikata etsivän nuorisotyön rahoitusta. Etsivää nuorisotyötä tehdään liki kaikissa kunnissa.

Palvelupisteitä Vamoksella on Helsingissä, Espoossa, Kuopiossa ja Turussa.

KATJA LAMMINEN

Romaniperhe asuu metsässä niin kauan kuin tarkenee

Lenkkipolulla tulee vastaan nainen, joka ulkoiluttaa risupartaista koiraa. Syksyn kirpeys nipistelee poskia.

Kulkija ei varmasti voi aavistaakaan, että tässä metsässä asuu ihmisiä.

Kivenheiton päässä, puiden siimeksessä on kaksi telttaa. Ovensuusta pilkottavat ohuet makuupussit. Täällä on romanialaisen perheen koti.

Pariskunta **Jon** ja **Janica**, tytär **Samara** sekä **Janican** veli **Costel** tulivat Suomeen ensimmäisen kerran viisi vuotta sitten. Välillä he käyvät Romaniassa, jonne jäi osa perheestä. Kotimaassa elätettävinä ovat Samaran pienet lapset ja sisko.

Ikävä saa Janican kyynelehtimään.

Kerjuulle on silti pakko lähteä, koska Romania ei ruoki heitä. Töitä ei löydy, eikä sosiaaliturvaa ole.

EU:lla ei ole lupaa painostaa jäsenvaltioitaan parantamaan sosiaaliturvaansa.

Sosiologian professorin **Juho Saaren** mukaan EU voi vain kehottaa ja kannustaa, ei pakottaa ja sanktioida.

Päivät myydään lehtiä

Perhe tuli alun perin Suomeen naapurin suosituksesta. Tällä erää he viipyvät ainakin joulukuuhun asti.

Paluumatkalle lähdetään vasta, kun pakkanen estää nukkumisen ulkona ja matkaan on rahaa. Reissu taittuu milloin milläkin välineellä: bussilla, autokyydillä.

Romanialaiset viettävät päivät pitkät Rautatieasemalla myyden postikortteja ja Iso Numero -lehteä, jonka hinnasta myyjä saa kolme euroa.

Vuonna 2013 Ison Numeron myyjät ansaitsivat yhteensä noin 80 000 euroa. Tuotto jakautui sadoille myyjille.

Janica arvioi, että hän tienaa jokusen satasen kuussa. Osa ihmisistä antaa hänelle myös ruokaa.

Janica kiistää perheen kuuluvan mihinkään kerjuuliigaan tai rikollisrinkiin.

”Kukin säästää rahaa omalle perheelleen.”

Työnjako romaneilla on usein se, että naiset kerjäävät ja miehet etsivät yösijaa.

Peseytyminen, ruuanlaitto ja pyykkääminen onnistuvat Diakonissalaitoksen palvelukeskuksessa. Vain katto pään päältä puuttuu.

KATJA LAMMINEN

KATJA LAMMINEN

Costel, Janica, Jon ja Samara yöpyvät metsässä Helsingissä. Päivisin he myyvät lehtiä rautatieasemalla.

> Hyvistä tuloksista huolimatta hallitus on päättänyt leikata etsivän nuorisotyön rahoitusta.

HUONO-OSAISUUS

250 000 sosiaaliturvan varassa

Köyhyysrajan alapuolella sinnittelee laskentatavasta riippuen 600 000–800 000 suomalaista.
Pelkän sosiaaliturvan varassa elää 250 000.
Työttömiä oli syyskuussa 225 000 eli 7 000 enemmän kuin vuosi sitten.
Leipäjonoissa asioi vuosittain yli 100 000.
Osoitteettomia on 35 000.
Peräkammarinpoikia on noin 17 000.
Neulanvaihtopisteissä käy 15 000 ihmistä vuodessa.
Asunnottomia on 10 000.
Vankeja on 3 000 ja oikeuspsykiatrisia potilaita 700.
Lisäksi Suomessa elää satoja ihmisiä vailla mitään oikeuksia. Heitä ovat esimerkiksi romanikerjäläiset.
Turvapaikkapäätöstä odottaa tällä hetkellä noin 20 000 ihmistä.
Lähde: Juho Saari, Pekka Myrskylä ja Findikaattori.fi
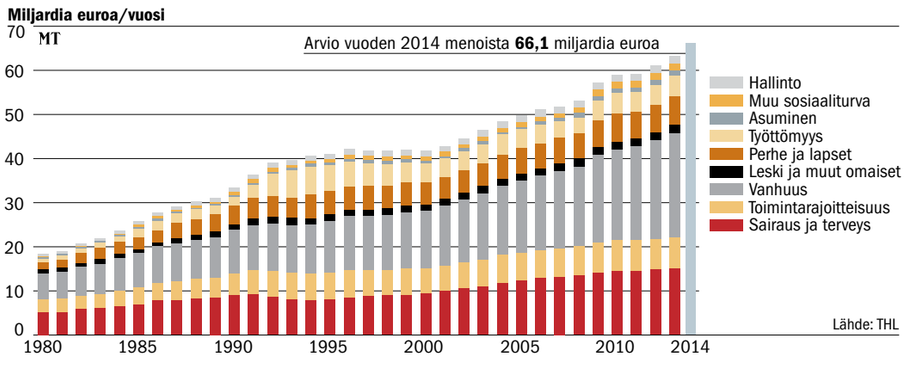
Sosiaalimenot 1980–2014